

NAŠA MOČ

STROKOVNI GLASNIK.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
Naročnina mesečno 4 K.

Uredništvo in upravništvo je
v Ljubljani, Stari trg štev. 2/1.

Ljubljana, 10. maja 1921.

Naša moč je v pravosti načel.

Vse naše trditve so prave, morajo biti prave; zakaj mi hočemo priti do pravega konca, do prave resnične sreče delavskih stanov. Deni v en sam vogel papirnate škatlje namesto kamenja in opeke in cela stavba se podere. Zakaj so razpadle materialistične strokovne organizacije? Socialdemokraške organizacije so razpadle zato, ker so slonele na napačnih načelih.

Človek ni samo kos blata, kos živinčeta kot uči materializem. Človek ima tudi duševno stran, duševne potrebe, duševne cilje. Strokovna organizacija, ki ne vpoštevava celega človeka, zida nekatere stene svoji hiši iz papirnih škatelj. Ena sama socialna laž razbije celo družbo.

Bodočnost imajo samo tiste strokovne organizacije, ki rastejo iz resnice, ki se razvijajo iz pravih načel. Zato bo Jugoslovanska strokovna zveza v tej državi zmagala, ker si prizadeva, da bi v njenih načelih ne bilo zmote.

Načelo je korenina, iz katere rastemo, je zvezda, za katero hitimo, je pot, ki se je držimo. Zdaj si pa mislite materialistično strokovno organizacijo, ki raste iz zmotnih korenin, iz katerih ne bo sadu, hiti za ptico, ki je ne bo ujela, hodi po poti, ki ne vpelje v hišo.

S tem tudi razume vsak, zakaj vsaka prevdarna organizacija povdarja načelo krščanstva. Zato, ker ji je to načelo porok, da se ne moti, da ne bo varana, da bo dosegla, kar bi rada dosegla.

Po materialističnih načelih ni mogoče obsoditi ne kapitalistov, ne oderuhov, ne lenuhov. Zato materialistične strokovne organizacije nikoli ne bodo iztrebile ne lenuhov, ne oderuhov, ne izkoriščevalcev. Ob samem dihu načela, ki mu pravimo krščansko, pa je vse to že sojeno, zavrženo in kaznivo. Zato razumete, zakaj vsi trebiharji — oprostite izrazu, ker res ne vem,

kako bi materializem bolj primerno slovensko izrazil — tako divje besne proti edino rešilnemu načelu proti krščanstvu. V svoji zmoti, v svoji živahnosti drve v svojo pogubo.

Na ta način je vidno: če hočejo strokovne organizacije doseči svoj namen, morajo v delavsko kulturo zanesti misel krščanstva, to je misel resnice, misel iskrenosti, misel pravosti, ker zaželjena socialna sreča osrečuje le, če je res sreča. Če materialist še tako pripoveduje in še tako verjame, da je škorenj klobuk, če ni, ni.

Ako imamo torej voljo držati se v strokovnem pogledu načel resnice, načel krščanstva, če smo si vsled zvestobe do načel resnice, pravice, socialno ljubezni gotovi zmage, potem na delo, da čim več sotovarišev otmemo pogubi!

Zadružna zavest.

Krščansko socialno delavno ljudstvo je nastopilo ofenzivo na celi fronti. Ni slučaj, da ravno v času, ko mislijo nasprotniki krščanske misli in krščanskih načel, da so na vrhuncu, da ravno v tem času s tem ostrejšo neizprosnostjo stopa nasproti svojemu cilju. Politična moč svobodomiselnosti korenini na kapitalu. Kapitalisti v vseh deželah, predvsem pa pri nas v Jugoslaviji, so vse gospodarstvo — seveda s pomočjo vlade — tako uravnali, da jim delavno ljudstvo samo daje sredstev za suženjstvo, ki je hujše od nekdanjih graščakov. Trpini se zavedajo, da je zastoj politična moč, če ne zatrejo tudi onega studenca, iz katerega naduta in maloštevilna buržoazija zajemlje svojo moč. Trpin-delavec je zgrabil kramp ter začel delati na razdejanju fundamenta one stavbe kapitalistov, ki jo je sam zgradil, sam v svoji nevednosti s svojimi krvavimi žulji.

Toda kar človek napravi, tudi isti človek lahko razdre. Splošen klic je po gospodarski osamosvojitvi,

iz vseh delov domovine tudi iz Hrvatske prihajajo klici na pomoč, da se reši ubogo ljudstvo izkoriščanja. To prebujenje dremajočih mas mora vsak proletarec z veseljem pozdraviti. Bili so trenutki, ko je bil videz, da je proletarec v gospodarskem oziru popolnoma brezbrizen, da je podoben obsojencu, ki si koplje sam svojo jamo. Jasno je, da se je vnela odločilna bitka s kapitalizmom in z nasprotniki podružabljenja vsega gospodarskega življenja odločna borba. Prepričani smo, da bo proletarijat izšel kot zmagovalac. To jamstvo daje prebujena samozavest ljudstva in pa dejstvo, da se vedno bolj bližamo času, ko bode posameznik izrinjen iz javnosti, ter bo moral ta posameznik, ki je dosedaj razne dobrine zbiral zase, te dobrine zbirati za splošnost. Nasprotne gospodarske organizacije delujejo v tem smislu še z veliko večjo doslednostjo, ko gosp. organizacije krščanskih socialcev.

I. delavsko konsumno društvo s svojimi 30 raspečevalnicami znači silovit jez proti poplavi kapitalizma. V tem obsegu je sicer še mlado toda izvrstno reorganizirano ter sposobno, da popolnoma izvrši gosp. testament svojega ustanovitelja dr. Kreka. Boriti se mora z velikimi zaprekami, pa ravno to znači, da koraka po pravi poti. Pristaš krščanstva ima pri tej gradbi dvojno nalogo: da pomaga zvesto graditi, da se svoje konsumne organizacije drži z največjo disciplino in da se zaveda, da dela zase. To misel mora razširjati tudi med svojimi tovariši. Druga naloga, pa ni nič manj važna. Krščanski sociallec mora strogo nadzirati in paziti, da ostane krščanski duh tudi v gospodarstvu. To je posebno važno, ker sedanja doba je okužila tudi veliko prej še precej idealnih ljudi, da so se dali omamiti ter odprli svojo dušo in svoje žepe mamonu. Krščanski bojevnik mora zaupati samo takim ljudem, kateri so nesebični in ki drže svoje suknje trdo zapete.

Delavska mladina.

Stališče Jugoslovanske strokovne zveze z ozirom na strokovno in splošno izobraževalno šolanje obrtnega in industrijskega delavskega naraščaja.

I.

Podpisana organizacija ugotavlja, da je dosedanja skrb za delavsko decu najsibo pod 14 letom, ali ona za obrtniške vajence nad 14 letom, kakor tudi za mladeniške delavce pomankljiva. Premalo je razpredeno privatno skrbstvo za mladino, pa tudi zaščita, ki jo nudi država. Potrebno je, da se vrši vsa vzgoja in skrb za delavsko mladino po gotovem načrtu in na temelju določenih principov. Vladno misel v tej zadevi glej v „Naši Moči“ št. 3, str. 7. pod naslovom „Delavska mladina“. Danes priobčeno spomenico je poslala JSZ vladi dne 30. aprila t. l. pod št. 816.

II.

Principijelno stališče JSZ je sledeče:

1.) Vzgoja v družini imej prednost pred vzgojo

v zavodih. — Razlog: nihče ne more nadomestiti npravne ljubezni starišev do otrok.

2.) Karitativni zavodi naj imajo prednost pred vzgojo v državnih institucijah. — Razlog: ljubezen je boljši vzgojni princip nego sila. Ustanove, ki jih država vodi, slone brez izjeme vse na principu prisilnosti, karitativni na principu ljubezni.

3.) Vsa vzgoja mora biti, kar je seveda samo posebi umevno, moralna in dosledno temu versko načelna. — Razlog: če ne ve kdo, čemu in zakaj naj bi bil moralen, nima smisla biti moralen.

4.) Direktive za versko moralno vzgojo morajo dajati prizadete konfesije. V ta namen je potreben dogovor z verskimi družbami, za katoličane s škofi, za njih lokalne razmere pa z župniki.

5.) Država naj po svojih organih posega v vzgojo, le v slučaju skrajne nuje, to je tedaj, kadar prvi činitelji ne store svoje dolžnosti. Sicer pa se naj omeji na to, da s svojo avtoriteto in pobudo podpira družinsko in karitativno skrbstvo. Ker je današnja zasebna dobrodelnost premajhna, mora država podpirati karitativne institucije za vzgojo delavske mladine z gmotno podporo. V ta namen si mora zagotoviti potrebnih kreditov.

III.

Predlogi:

1.) Za deco pod 14 letom se naj vpeljejo po vseh prometnih, rudniških in tovarniških krajih mladinski domovi. V ta namen se naj podpira salezijanski red in društvo za mladinske domove v Ljubljani, ki ima po svojih pravilih namen vstanavljati v mestih in zlasti v industrijskih krajih mladinske domove.

2.) Pod 14 letom se naj vajeniška doba ne pripušča.

3.) Za vajence po državnih strokovnih šolah mora biti verski poduk obvezen.

4.) Socialno skrbstvo mora paziti na to, da ne dobe vajencev v poduk mojstri, ki so na slabem glasu, ampak samo taki, ki so moralno in strokovno zanesljivi. Ker so prevzele to skrb zadružne strokovne ali karitativne organizacije, je socialno skrbstvo odvezano od te odgovornosti.

5.) Ker za enkrat ni dobiti zadostno število vrlih mojstrov za vse obrti, potrebno pa je, da dobimo čimpreje zadostno število kvalificiranih delavcev, se naj vpeljejo za vse obrtniške stroke učne delavnice. Stara avstrijska postava je bila tozadevno pomankljiva, ker je negovala samo nekatere stroke. Te učne delavnice naj trajajo po 5 let po načrtu, ki se ga zadnji čas poslužujejo v salezijanskem zavodu. Za Slovenijo naj stopi socialno skrbstvo s salezijanci v tozadevni dogovor.

6.) Skrb za osirotele vajence naj se poveri zanesljivim karitativnim zavodom, ki so porok zato, da se taki dečki vzgoje v versko moralnem in strokovnem pogledu.

7.) Vlada naj priporoči s posebnim oklicem vajeniške domove, katerih smoter je skrbeti vajencem za stanovanje, vzgojo in potrebno razvedrilo po načinu ljubljanskega vajeniškega doma. Istotako naj priporoči salezijanske učne delavnice.

8.) Vlada naj podpira vajeniške domove in salezijanske učne delavnice gmotno. V ta namen naj si zagotovi potrebne kredite.

9.) V svrhu izpodbude v učnih delavnicah je dobro, da vlada po svojem zastopniku prisostvuje učnim izpitom, vsekako pa naj da učnim delavnicam pravico izdajati izpričevala.

10.) Obrtniške domove, ki jih je vlada neumevajoč njih naloge, prenesla iz rok socialnega skrbstva v področje justičnega ministrstva in jih s tem uvrstila v vrsto državnih kaznilnic in ječ (slučaj Kočevje), je treba prilagoditi zopet njih namenu. V ta namen naj se socialno skrbstvo dogovori s salezijanci in jim zagotovi svojo podporo.

11.) Šola za obrtne vajence se naj ne vrši ob nedeljah, ker jim je s tem odvzet ves oddih in prilika, da zadoste verski dolžnosti. Poznega dela v soboto zvečer, ko morajo vajenci pospravljati, snažiti pozno v noč, naj državno nadzorstvo ne dopušča, ampak v soboto popoldne naj se delo dovolj zgodaj neha, radi okrepitve duha in telesa.

12.) Za obrtniško in vajeniško mladež naj bo določen poseben šolski dan med tednom.

13.) Posebne pozornosti potrebujejo industrijski kraji. Za mladinske delavce po tovarniških podjetjih in rudnikih, se naj dopolni njih dnevno praktično delo s teoretičnim podukom, kateremu naj bo posvečen poseben dan.

14.) Mladinskim delavcem v vseh obratih se mora dati prilika, da naredo izkušnjo za kvalificirane. Podjetja morajo vajencem na zahtevo napraviti zrelostna spričevala.

Needinost med železničarji.

V zadnjem času se vrši precej hud boj med posameznimi železniškimi strokovnimi organizacijami. Ta boj, ki ni docela načelen, je umljiv, če pomislimo, da se skoraj vsaka organizacija posebej trudi in vse moči napenja, da si pridobi čim večjo število članov, kakor da bi bilo samo in edino število merodajno, ni dokaz, da je ona organizacija najbolj potrebna in najboljša, katera ima največ članov. Na „kakovost“ članov se itak skoraj nobena ne ozira. Predvsem pa prevladuje pri večini članov posameznih organizacij mnenje, da je tista organizacija „najboljša“, potom katere se pride najlažje in najhitreje naprej — h koritu. Eden izmed dokazov za to trditev je ta, da skoraj vse strokovne in stanovske organizacije delujejo samo na to, kako izboljšati gmotni

položaj svojih članov. Res je in ne da se tajiti, da je to danes nujno in najpotrebnejše, vendar menim, da bi morale vse strokovne in stanovske organizacije gledati in izvrševati tudi drugo in sicer važnejšo nalogo, namreč: svoje člane načelno in res strokovno izobraževati v kulturnem, moralnem, socialnem in gospodarskem oziru. Da je to drugo nalogo n. pr. Z. J. Ž. zelo, zelo zanemarjala, se vidi ravno v tem, da se je večina njenih članov — uradnikov ločila od nje in ustanovila oziroma poživela svojo lastno strokovno organizacijo „U. Ž. Č.“ Brez globljega vzroka ta cepitev gotovo ni bila. Ne morem verjeti, da bi se uradniki samo radi tega ločili od tovarišev železničarjev — neuradnikov, ker Z. J. Ž. ni dovolj skrbela za izboljšanje njihovega gmotnega položaja. Mogoče, pravim, je bilo to eden izmed vzrokov, a glavni in merodajni gotovo ne. Glavni vzrok bo pač ta, da Z. J. Ž. ni nudila svojim članom — uradnikom dovolj razmaha in opore pri njihovem kulturnem, moralnem, socialnem in gospodarskem stremljenju. Na občnem zboru D. J. Ž. U. oziroma U. Ž. Č. je njen predsednik g. Černigoj posebno povdarjal pred vsem te naloge strokovno-stanovske organizacije. Ali nista ta ugotovitev in izstop večine uradnikov iz Z. J. Ž. v vzročni zvezi? Po mojem mnenju že!

V splošnem pa menim, da bi bila Z. J. Ž. danes, v njeni sedanjosti sestavi in po njenem sedanjem delovanju, programu in cilju nemogoča, ako bi bilo vsaj nekaj njenih članov dovolj načelno izobraženih. Poglejmo!

Z. J. Ž. danes vedno in povsod povdarja, da je zares in samo strokovna organizacija, da je celo ona edina povsem strokovna in narodna organizacija in da so vse druge strokovne in stanovske organizacije samo priveski gotovih političnih strank in pa internacionalne. Li odgovarja to tudi dejstvom? Ne! Madežev, katere ona drugim očita, je sama polna. O da, po pravilih je ona res narodna organizacija oziroma organizacija narodnih železničarjev, kako pa izgleda ta narodnost z ozirom na mišljenje nekaterih njenih članov, je pa drugo vprašanje. Naj Z. J. Ž. le malo pogleda — mesto da brska drugje — raje svoje vrste in našla bo med svojimi tako zelo „narodnimi“ člani marsikaterega bivšega člana nemških društev, ki je sedaj član Z. J. Ž. pač zato, da je varen pred gotovimi napadi in da pride preje naprej. Če je bil preje še tak naš narodni nasprotnik, ko je prestopil v njene vrste, so bile takoj vse njegove napake in vsi pregreški pozabljeni; postal je takoj „narodni“! — Da, tako izgleda „narodnost“ marsikaterega njenega člana. Kako je pa z njeno strokovnostjo brez politike — ali če hočete politiko brez strokovnosti — pa vsi vemo in občutimo. Primerjajte samo imena članov njenih podružnic z onimi krajevnih odborov N. S. S. Pojdite na kak shod Z. J. Ž. in potem na drugega, ki ga priredi N. S. S. Na obeh boste srečali ene in iste obraze.

Kmalu potem, ko je postal g. Deržič, tedanji predsednik Z. J. Ž., tudi načelnik N. S. S., so vsi člani Z. J. Ž. dobivali zastoj nekaj časa glasilo N. S. S. „Novo Pravdo“. Na naslovnih listkih se je poznalo, da je tajništvo Z. J. Ž. dalo upravi „Nove Pravde“ naslovne listke v uporabo. Najnovejši dokaz, da se največ somišljenikov politične N. S. S. rekrutira ravno iz strokovne Z. J. Ž., je kandidatna listina N. S. S. za mestni občinski zastop ljubljanski, na kateri je samo izmed 48 svetnikov — namestnikov ničveč in ničmanj kot 28 železničarjev. — Mnogi so čutili, da sta mesti predsednika strokovne nepolitične Z. J. Ž. in načelnika politične N. S. S. nezdržljivi, da o dvakratni objektivnosti g. Deržiča nihče ne more biti prepričan, morebiti samo osrednji odbor Z. J. Ž. in nekatere njene podružnice. Seveda N. S. S. je imela pač interes na tem in osrednji odbor Z. J. Ž. najbrže tudi, da združuje g. Deržič oboje v svojih rokah. Koliko je to škodovalo strokovni Z. J. Ž. in koliko vsem železničarjem, se danes menda še ne zavedajo vsi. — Na krivo pot je Z. J. Ž. krenila že 1. maja 1919, ko je praznovala delavski praznik skupno z „Narodno socialno zvezo“ v „Narodnem domu“. Odslej je stalno in vedno v čimtesnejšem objemu z njo. In danes lahko upravičeno trdimo, da je Z. J. Ž. (poleg drugih takozvanih strokovnih in stanovskih organizacij) ravno tak, da še večji „privesek“ N. S. S., kakor je — vsaj tako ji očita vedno in vedno ravno ta Z. J. Ž. — n. pr. „Prometna zveza“ — privesek S. L. S.

Iz tega pa tudi sledi, da spada vsak železničar, ki je krščanskega svetovnega naziranja — in na tem temelje vsa naša načela, katera hočemo in moramo uveljaviti v družbi, v javnem življenju, s katerimi edino moremo uspešno predružačiti sedanji krivični družabni red, preobraziti v notranjosti, v srcu vsakega posameznika, da postane tako vreden član socialne družbe, države, človeštva! — edino in samo v krščansko strokovno organizacijo železničarjev, v „Prometno Zvezo“, ki je pododsek velike in močne ter zelo razširjene „Jugoslovanske Strokovne Zveze!“ Naredimo vendar že enkrat konec vsem varljivim in goljufivim mahinacijam, katerih se sa tako radi poslužujejo agitatorji Z. J. Ž. ála Rupnik, ki vedno in vedno povdarja, da so v Z. J. Ž. včlanjeni pristaši vseh naših političnih strank in so še posebno ponosni na pristaše S. L. S., ki sede v odborih „edino strokovne in nadvse narodne“ Z. J. Ž.

Železničarji vseh kategorij in vrst, ki hočete da dvignemo naš železniški stan iz močvirja današnje korupcije, protekcije, surovosti in nemorale na ono stopnjo, ki mu po važnosti in pomembnosti njegove službe gre, ki hočete, da zmagajo naša načela tudi pri železničarjih, pristopite k „Prometni Zvezi“, podpirajte njena stremljenja vselej in povsod. Vaše mesto je edino v „Prometni Zvezi“ in nikjer drugje. Ne ustrašite se različnih zasramovanj, s ka-

terimi nas ponavadi in žalibog najčešče uspešno blatijo naši nasprotniki, s pogumom naprej v boj, da zmagajo naša načela, naše ideje, vam, družbi in državi ter človeštvu v korist. Naj nasprotniki poskusijo z nami tekmovali v resnični karitativnosti, v pravem socialnem, moralnem, kulturnem in narodnem delovanju, v načelnosti in videli bomo, da bo zmaga naša in samo naša!

Organizacijski vestnik.

Prometna zveza.

Kam plovemo? Sistem, s katerim se sedaj vlada nad delavstvom, ni demokratičen, ni socialen, še veliko manj pa primeren katoliškimi načelom. Za železniške uslužbence, za delavce po rudnikih in tovarnah, za javne nameščence, za uslužbence in uradnike vseh vrst, vseh strok in vseh stanov za vse te se tudi kapitalistični časniki, ki imajo vso oporo od izkoriščevalcev delavskih mas, hočejo pri vsaki priložnosti pokazati, kako so delavstvu vsestranko naklonjeni in zanimanje za njega je od vseh strani. Kdo pa je vendar za delavca? Odgovor: tisti, ki čuti vest v svojem srcu in se drži in tudi izpolnjuje krščanska načela. Koder pa tehi ne izpolnjujejo, tam mislijo, da je delavstvo in sploh nižji sloji samo zato na svetu, da ga vsak, kdor ga rabi izkorišča in izžema, sicer pa Bog ne daj, da bi vzdignil glavo, ko se gre za njegovo pravico, ker to bi bilo državi nevarno. Ker so v splošnem krščanska načela postranska stvar, zato je glavno le dobiček in gospodstvo nad delavnim ljudstvom, katerega naj si vsakdo v svoje namene izrabi, kakor se komu poljubi. Sistem kakoršen se je začel vporabljaliti proti železniškim uslužbencem, je nevzdržen in vpraša se človek nehote, kaj se s takim početjem in takimi odredbami proti železničarjem doseči misli? Nasilne odredbe, teptanje delavskih pravic, suženjsko mučenje uslužbencev od svojih predstojnikov, kateri naj imajo po novem pravico nastopiti pravično ali ne, iz službe odstavljanje uslužbencev, ki so že po pet, deset ali več let železniški upravi služili, odušne denarne kazni, s katerimi železniške uprave svoje uslužbence za najmanjše prestopke kaznijo vse to, mislijo gotovi gospodje pri ministrstvu in železniški upravi, da bodo železničarji na mezinec, s katerim bodo oni pomigali, kar na debelo požirali? Gospodje, ki mislijo, da bodo samo z bičem železničarje zadovoljili, bodo, ko pride čas, sami z njim tepeni. Sila rodi odpor. Božji mlin počasi melje, a zmelje gotovo. Prašamo se, kaj se namerava s tem, da se železničarje in drugo delavstvo odpušča iz službe in se hoče in se že podaljšuje delavni čas? Pridemo do zaključka, da se hoče delavstvo prisiliti, da bode z daljšim delavnim časom, manjšim zaslužkom in večjim stradanjem kupičilo milijarde na kup, katere bodo

zopet enkrat lahko obrnili masam v revščino in vojnim dobičkarjem v prid. Delavstvo po železnicah in tovarnah mečejo na cesto, brezposelnost se množi dan na dan in razni mogotci trdijo, da država nima denarja, da bi izvršila ureditev službenih plač. Vprašanje je, kje se dobi denar za one, ki so se pri-tepli iz drugih držav v našo, kje se dobi denar za izkoriščevalce ruskih mas, kateri so pribežali v našo državo in se vozijo brezplačno po naših železnicah in dobijo mesečne podpore, katere dostikrat presegajo plače nekaterih uslužbencev?! Ako manjka državi denarja, zakaj se ne izkuje kaka naredba, s katero bi se kakor na železniške uslužbenice, ako bi se predrnili nastopiti za svoj življenjski obstanek, poklicalo v vo-jaško službovanje, pritisnilo tudi na upravitelja Fride-rikovih posestev in druge enake reveže, katere dr-žava plačuje z težkimi milijoni, jednako prisililo biti zadovoljni s takimi dohodki, kateri so jim za njihov kratki čas življenja samo neobhodno potrebni. Se-veda pravico ima delavstvo samo delati, stradati, molčati, davke plačevati ali zahtevati revizijo dr-žavnega gospodarstva naj nima nobene pravice. Tisti ki imajo sedaj začasno pravico pritiskati na razne načine na delavstvo in svoje podložne, ne smejo mi-sliti, da bodo dolgo brez kazni ravnali tako kot stis-kavka (preša), katera je od štirih strani s hrastovimi plohi obdana in stiska s posebnim vijakom stolčeno sadje, od katere pijače se potem marsikdo vpijani, da bodo ravno tako z raznimi odredbami pritiskali na delavstvo, ki hoče, da pošteno živi. Organizacije, ka-terim je na tem, da skupnemu delavstvu koristijo, naj se, ko se gre za stanovske koristi, prijateljsko združijo in naj že enkrat razumejo, da s tem, ako gremo, ko se gre za naše stanovske pravice, vsak svojo pot, ne pridemo nikdar skupaj in gospodarjev bič bode naše pravice in nas popolnoma potolkel.

Zveza tobačnega delavstva.

Zadeva vdov in sirot. Jugoslovanska strokovna zveza se je dne 7. maja t. l. obrnila na upravo držav-nih monopolov v sledeči zadevi: Na podlagi sklepa ministrskega sveta z dne 29. sept. 1920 DR 30.000, se določa pokojnina za otroke vpokojencev dnevno 12 K. Do sedaj se je tudi izplačevala. Pri izplačilu dne 30. aprila se je pa otrokom tobačnih vpokojencev vdov, oziroma njih rodbinska doklada skrčila pri osebi za 8, oziroma 10 K. Za primere navajamo sledeče slu-čaje: Besničar Ivana, delala v tobačni tovarni 23 let, stara 45 let in ima 3 nepreskrbljene otroke. Doslej je dobivala pokojnino zase, moža in imenovane otroke 1547 K 17 v, sedaj pa za vse skupaj le 966 K. Kozina Ana, stara 37 let, delala v tobačni tovarni 14 let, šla v pokoj radi bolezni, vdova in ima 6 ne-preskrbljenih otrok v starosti 4—14 let. Mož se je po-kvaril pri delu v isti tovarni in je po operaciji v bol-nici umrl. Za moža dobiva 30 K mesečno. Ona sama

ni zdrava, ima vnetje trebuha, otroci pa bolehalo na tuberkolozi. 2 deklici sta v zdravniški oskrbi. Za vse otroke dobi sedaj 524 K 20 v. Podlesnik Fran-čiška, stara 43 let, delala v tovarni 21 let, vdova z 9 nepreskrbljenimi otroci v starosti od 2—16 let. Prav te dni je umrl otrok, 8 letna deklica. Ona sama je šla v pokoj radi bolezni, otroci tudi bolehalo. V teh raz-merah dobiva preskrbovalnine zase 493 K za moža 32, za otroke pa 1250 K, prejela še čez 3000 K, ki pa ji pri tej draginji ni prav nič ostalo. Bučar Jožefa, stara 42 let, v tovarni delala 16 let, vdova. Mož je bil tudi delavec tobačne tovarne in se je ponesrečil smrtno pri izvrševanju svoje službe. Ima 4 nepreskrbljene otroke v starosti od 3—15 let. Preskrbovalnino dobiva le za 3 v znesku 379 K. Sama je bolana in je morala radi bolezni v pokoj. Gruden Marija, stara 40 let, mož delal v tobačni tovarni 24 let. Ima 4 otroke v starosti od 2—14 let. Za možem dobiva pokojnino 29 K, za otroke preje 2094 K, sedaj pa le 1200 K. Vdove so v slabšem položaju, kakor pa drugi vpokojenci. Prosimo, da se prizadetim odtrgani znesek doplača, oziroma da se nam pojasni, zakaj se jim je odtrgal.

Zveza trgovskih in privatnih nastavljenecv.

Nedeljski počitek in trgovski nastavljenecv. Na-vajamo razloge za obstoj nedeljskega počitka trgo-vskih nastavljenecv. I. a) Po tedenskem napornem delu, kateri zahteva v delavni dobi od trgovskega nastav-ljenca vsestransko duševnega in telesnega napora, mu je nedeljski počitek neobhodno potreben iz zdravstve-nega stališča, kakor tudi radi tega, da lahko dan po-čitka posveti samemu sebi. b) Veliko trgovin se nahaja v zatohlih prostorih, natlačenih z blagom razne kako-vosti, za katerih potrebno zračenje se velikokrat s strani trgovine premalo skrbi. V zimskem času so trgovski lokali v večini premalo zakurjeni, tako, da nastavljenec trpe dvakratno (v zatohlem zraku in mrazu). Tako stanje je nevdržno in kvarljivo ter mora vsakega spraviti v bolezen ali mu živce ubiti. Po mestnih in tržnih pro-dajalnah je uslužbenih na stotine mladih moči, na ka-terih zdravje in duševno stanje se mora že iz narodno-gospodarskega in socialnega stališča paziti, ako hočemo, da ne bo propadel trgovski naraščaj telesno in mo-ralno. c) Trgovski nastavljenec mora ob enem imeti dovolj prostosti za svoje zasebne zadeve, pa naj s bo to razvedrilo ali kar si bo. Iz zgoraj navedenih raz-logov je jasno, da mora trgovski nastavljenec imeti neokrnjen nedeljski počitek. Predlog, da bi se trgovski nastavljenec odškodovali za 4urno nedeljsko delo z ekvivalentnim nepretrganim prostim časom med tednom, kakor ga stavijo: oddelek ministr-stva za trgovino in obrt v Ljubljani, Kmetijska družba in poverjeništvo za kmetijstvo, ne bi odgovarjal ne-pretrganemu prostemu času. Ta nepretrgani prosti čas, kakor ga mislijo v naslovih omenjeni faktorji, bi se pri-krajšal že s tem, ker bi nastavljenec bil radi obeda in

potem radi preobleke prikrajšan celi dve uri, nakar mu ostane za svobodno razpolaganje prostosti borih par ur, s katerimi pa ne more nič začeti. Predlog o ekvivalentnem nepretrganem prostem času med tednom odklanjamo. II. Pridružujemo si izjavi trgovskih nastavljenec v Brežicah, da naj se zopet vpostavi nedeljski počitek po trgovinah, pristavljamo pa, da naj se to ne izvrši samo v Brežicah, ampak se raztegne na celo področje deželne vlade za Slovenijo.

a) Trditev, da je pri tem prizadeto kmečko prebivalstvo, ki po večini prihaja v večje kraje ob nedeljah k sv. maši in si ob tej priliki nakupi svoje potrebščine, ni utemeljena iz tega vidika, da bi moral biti ravno trgovski nastavljenec prikrajšan v svojem prostem času. Kmeti ljudje prihajajo tudi med tednom v bližnja središča pa naj si bo to mesto, trg ali večja vas in si pri tej priliki nabavljajo svoje potrebščine. Da kupujejo tudi ob nedeljah, so jih razvadili trgovci sami, to pa iz samo posebi umevnega razloga, da so čim več prodali. Kmeti ljudstvo z nedeljskim trgovskim odmorom ne bo prav nič prikrajšano, ker bo, ko bo enkrat stalo pred dejstvom, da je nakup ob nedeljah nemogoč, svoj nakup uredilo tako, da ne bo tudi na času nič odškodovano. b) Med trgovci se še vedno nahajajo tudi taki, ki hočejo brez obzira na svoje nastavljenec, kakor tudi brez obzira na svoje stanovske tovariše izkoristiti vsako priliko za svoj poklic. Tem trgovcem gotovo ne leži na srcu v prvi vrsti blagor oziroma korist ljudstva, pač pa le njegov lastni dobiček in posel. Da ne spadajo ti v vrste lojalnih trgovcev, znači že samo njihova sebičnost. Pridružujemo se v tem oziru predlogu oddelka za trgovino in obrt, da se vpelje popolen nedeljski počitek, s pristavkom, da se ta odredba uveljavi za vse trgovine brez ozira. Temu predlogu pritrjuje že zadruga trgovcev v Brežicah, ki je prizadeta v tem vprašanju. Zato stavimo sledeče predloge: 1.) Nedeljski počitek je za trgovske nastavljenec življenjska potreba, radi tega mora biti ta počitek popolen. 2.) Ta počitek se mora zakonitim potom nastavljenec zagotoviti in svetost te odredbe ali zakona morajo oblasti čuvati. 3.) V slučaju, da vlada o nedeljskem počitku sklene drugače, kot se glase naši predlogi, tedaj mora čuvati vseeno trgovsko nastavljenstvo in mu tudi v slučaju zopetne upeljave nedeljskega 4 urnega dela zagotoviti prosti celodnevni počitek. 4.) Celodnevni nedeljski počitek je veljaven za trgovske nastavljenec kakor tudi vajeniško osobje.

Zveza kmetijskih delavcev.

Zemlja in zemljiški delavci. Na velikem shodu so zborovali kmetijski delavci JSZ v Cvenu pri Ljutomeru dne 1. maja 1921. Sklenili so in zahtevajo sledeče: Zborovalci shoda iz okraja Ljutomer predložijo na svojem shodu sledeče zahteve in prosijo merodajna mesta, da si pridobe prepričanja o naših upravičenih

zahtevah. 1.) Ponovljeno zahtevamo, da dobimo iz občinskih posestev drva po maksimalni ceni, katero naj določi vlada, ker dosedaj obstojijo pri prodaji drv iz teh gozdov take razmere, da si revnejši sloji sploh ne morejo drv pridobiti. Zahtevamo sploh, da pridemo pri prodaji pridelkov iz občinskih posestev najprvo mi občani iz delavskega stanu v poštev, ker mi tudi naše moči v občini pustimo. 2.) Ob občini Cven to stran Mure ležijo veliki gozdi madžarskega grofa Zichya pod državnim nadzorstvom, zahtevamo odločno, da se ti gozdi priklopijo pod okrožje agrarnega urada Maribor in da dobimo iz teh gozdov drva in steljo po zakonu agrarne reforme. 3.) Kar se tiče plač kmetijskih delavcev, zahtevamo, da se uravnavajo vsaj tako, da bodo primerne z istimi pred vojno, ker danes zaslužimo pri 12—14 urnem delavnem času 6—8 vin. na dan v razmerju današnjih živilskih cen proti istimi pred vojno. 4.) Tudi za delavni čas zahtevamo, da se naredi nekak red, katerega grozno pogrešamo. Od nas se zahteva, da delamo 12—14 ur, v košnji pa celo do 16 na dan. Tukaj obstoji pač največja izkoriščenost ubogega trpina, če premislite, da si pri tem dolgem delavnem času zaslužimo 3—4 krone. 5.) Zahtevamo tudi, da se projektirani zakon o delavskem bolniškem, starostnem, nezgodnem in brezposelnem zavarovanju izvrši v najkrajšem času, ker dosedaj rajžajo naši dosluženi delavci od hleva do hleva. 6.) Protestiramo prav odločno proti navijanju cen pri drvah, krmi in stelji skozi Prekmurce, kateri v našem okraju po vsaki ceni vse pokupijo, če ravno so odškodovani v Prekmurju skozi agrarno reformo, ker se je tam že zemlja med potrebne razdelila. 7.) Oblasti agrarne reforme prosimo, da izvršujejo agrarno reformo v prid revnega prebivalstva in korist države po obstoječih zakonih tudi pri posestvih, katera ležijo neizkoriščene v škodo ljudstva in države.

Zveza lesnih delavcev.

Rimske toplice. Vodstvo I. Jugoslovansk tovarne podpetnikov in drugih lesnih izdelkov, si je dovolilo korak, ki ga za danes še zamolčimo. Pač pa naj upravlja vodstvo tovarne, da gre v takih slučajih organizacija do skrajnosti.

Zveza služkinj.

Shod služkinj se vrši v pondeljek dne 16. t. m. ob pol 5. uri popoldne v mali dvorani Ljudskega doma. Shod je velike važnosti za služkinje, vsled tega se pozivljajo, da se v obilnem številu odzovejo.

Poselski red. V pondeljek 9. t. m. je bila deputacija „Strokovne zveze služkinj“ pri dež. predsedniku v zadevi poselskega reda. Predsednik je obljubil, oziroma dal zatrdilo, da bo poselski red še ta mesec uveljavljen. — Služkinje ve pa vse v Vašo strokovno organizacijo „Strokovno zvezo služkinj“. Ker dokler nimamo še v rokah, ne moremo zaupati, izvojevali pa

brez organizacije ne bomo. Sploh pa moramo imeti pred očmi to, da organizacije ne potrebujemo samo sedaj, ko se gre za poselski red, temveč jo bomo rabili vedno in vedno bolj.

Iz pisarne Jugoslovanske strokovne zveze.

B. S. Studenice pri Poljčanah. Lahko dobite! Letna 1200 K, zimska 800 K.

Nekatere skupine kar po svoje plačujejo tedensko članarino. Plačilni red je za vse panoge, razven viničarjev tak, kakor je bil objavljen v zadnji (4.) št. „Naše Moči“.

V nedeljo 22. t. m. je shod na Češnjici pri Železnikih. Govornik iz Ljubljane. — 16. maja je v Svetinjah viničarski shod. Govornik iz Maribora.

Mednarodna krščanska strokovna Zveza.

Kongres Nizozemskih krščanskih strokovnih organizacij. Za 28. in 29. t. m. sklicujejo nizozemske krščanske strokovne organizacije zelo obširen kongres. Kakor nam poročajo, hočejo s tem kongresom pokazati javnosti na kakšen način hočejo rešiti socialno vprašanje. Proklamacija, ki jo bodo izvršili drugi dan kongresa na ulicah Utrechta, bo pokazala reakciji, da bo ona pri svojih poskusih zadela v bok katoliških strokovnih organizacij. Dnevni red kongresa je: 1. Cerkev in socialni razvoj. 2. Razmerje delodajalcev in delojemalcev v proizvodnji in posesti. 3. Razmerje delavskih zvez do podjetij in njih uprav. 4. Gibanje katoliških strokovnih organizacij in kriza. Kakor je razvidno iz dnevnega reda, bo ta kongres velike važnosti za nizozemsko delavstvo kakor tudi za delavstvo v splošnem. Zato pozdravljamo naše nizozemske tovariše v njihovem delu in jim želimo obilo uspeha. Jugoslovanska strokovna zveza se kongresa ne udeleži pač pa pošlje brzojavni pozdrav kongresu.

Mednarodni kongres krščanskih poljskih delavcev se je vršil 27. in 28. aprila v Koblencu. Zastopane so bile: Nemčija, Avstrija, Belgija in Nizozemska; strokovne zveze Francije, Italije in Češkoslovaške so poslale pozdrave. Kongres je otvoril Fr. Behrens, član nemškega državnega zbora. Ustanovila se je mednarodna zveza krščanskih sindikatov kmetijskih delavcev. Izvolili so odbor in odobrili statut o notranji novoustanovljene federacije. Na drugi seji so obravnavali predloge ženevske konference. Sprejele so se naslednje resolucije: 1. delovna doba, ki se je določila v Washingtonu za industrijske delavce, naj se principijelno prizna tudi za poljske delavce. 2.) Ureditve delovne dobe pa mora vpoštevati poseben značaj poljedelstva, ki zavisi od krajevnih, podnebnih in vremenskih prilik. 3. Delovna doba naj traja osem ur dnevno, če ne zahteva interes poljedelstva v kakem kraju drugače. 4.) Če je

v kateri deželi zakonito priznana delovna doba daljša kot osem ur, naj imajo delodajalci in delavci pravico, da s pogajanjem določijo krajši čas. Rezultat teh pogajanj naj stopi na mesto zakonitih določb in naj velja za celo tisto deželo, za katero je bila pogodba sklenjena. — Nadalje je referiral M. Carels (Belgija) o sredstvih za omejitev brezposelnosti. Med drugim je posebno poudarjal obvezno zavarovanje kmetijskih delavcev proti brezposelnosti. Njegov tozadeven predlog je bil soglasno sprejet. Behrens (Nemčija) je predlagal, da se washingtonske določbe o delu žen pred in po porodu, o nočnem delu žen in otrok, o socialni zakonodaji in o večernem pouku, uporabijo tudi v poljedelstvu. Vse te pereče probleme so pretresovali s stališča poljskih delavcev.

Domače vesti.

Mežica. (Praznovanje prvega majnika). Delavski praznik smo pri nas obhajali na prav lep način. Napravili smo izlet k sv. Lenartu v Plat, kjer je bila ob 10 uri slovesna sv. maša. Po sv. maši pa se je vršil pri Predovniku shod, na kojem sta govorila g. dr. Rožič, ki je kljub slabemu vremenu prihitel med nas in č. g. župnik. Z velikim zanimanjem so udeleženci sledili izvajanjam obeh govornikov. Govornikom tem potom še enkrat izrekamo najtoplejšo zahvalo. Po shodu pa nas je razveselil naš moški pevski zbor s svojim izbranim petjem pod vodstvom spretnega pevodje g. S. Lednika. Kljub slabemu vremenu in kljub temu, da je voditelj naših socijev M. K. rekel, da morajo vsi delavci v Črno, kdor gre drugam pokaže, da je proti delavstvu. Udeležba je bila nad vse pričakovanje lepa. Videli smo, da se mnogi ne marajo več klanjati socialističnemu terorju. Čas bi bil, da vsi zaslepljeni izpregledajo ter zapustijo rudeči tabor, ki jih nikakor ne bo dovedel do sreče, ampak nasprotno. Kajti, kjer ni Boga ni ljubezni do bližnjega, in kjer ni ljubezni do bližnjega, tam tudi delavstvo nikdar ne more postati zadovoljno. Izpreglejte že vendar in pristopite k JSZ, ker edino ta Vas dovede do Vaših ciljev. Nam pa ostane letošnji prvi majnik v večnem spominu, in kakor na novo prerajeni hočemo zvesto slediti načelom naše organizacije. G. dr. Rožiču pa kličemo: Na skorajšnjo svidenje!

Kulturne vesti.

Velika razstava v Ljubljani. V dneh od 13. do 24. avgusta se vrši v Ljubljani velika razstava. Razstava se vrši v nalašč zato postavljenih zgradbah pod Tivolijem. Osnoval se je poseben urad za to razstavo, ki bo določal o vseh zadevah. Ukrenil je že tudi, da bi se dovolila po železnicah cele države polovična

vožnja za obiskovalce in razstavljalce. Udeležiti se more kot razstavljalac vsak obrtnik, trgovec, industrijec itd. Dobro je, da se je udeleži tudi naša čipkarska zadruga. Marsikdo bo potem lahko spoznal, kako krasne stvari izdelujejo naše čipkarice, kar bo gotovo vplivalo tudi na razprodajo. Dosti takih stvari se pri nas porabi, toda mesto da bi se podpirala domača ročna obrt, ki izdeluje trpežne stvari, se podpira rajši tuje nič vredne mašinske izdelke. Tudi v tem oziru bi bilo treba med [takozvanimi „boljšimi sloji“ več narodne zavednosti in predmetnega razločevanja, ker čipke iz lanu imajo lesk in trpe po eno generacijo in celo čez 100 let, one iz bombaža pa parkratno perilo uniči.

Delavska knjižnica. Delavski oddelek poverjenišva za socialno skrb namerava ustanoviti v Trbovljah — kasneje ev. tudi v Hrastniku in Zagorju javno knjižnico, ki naj bi po eni strani nudila delavstvu v tamošnjem rudniku priliko za samoizobrazbo, po drugi pa naj bi s tem, da bi nudila ljudem plemenitejše vrste zabavo, odvajala delavce od telesne in duševne propalosti in pogubonosno vplivajočega alkohola. Knjižnica bi se priključila in izročila v varstvo tamošnji ljudski šoli.

Nove knjige: *A. Komlanec: Delavska strokovna organizacija „Jugoslovanska strokovna zveza“* je izšla ravno kar v drugi izdaji. Vsebina: Klic časa... Kaj je „Jugoslovanska strokovna zveza“? Organizacijsko načelo. Kdo spada vanjo?... Delavcu kar je njegovega! Program „Jugoslovanske strokovne zveze“. Ustroj Jugoslovanske strokovne zveze... Razvoj Jugoslovanske strokovne Zveze... Dopolnilne organizacije... Pomen... — Prva izdaja je pošla. Pri prvi je pazilo založništvo le na vsebino, pri drugi tudi na obliko. Oprema je lična in priročna. Vsebina stvarna in porabna noben naš organizator, noben naš član ne sme biti brez nje. — Cena 6.— K. Naroča se pri tajništvu JSZ. Ljubljana. Stari trg št. 2., pa tudi po knjigarnah: „Ničman“ in „Jugoslovanska bukvarna“ v Ljubljani, Cirilova tiskarna v Mariboru in pri I. Del. kons. društvu v Ljubljani in njegovih podružnicah. —

Naročajte in širite naše liste:

„NOVI ČAS“, delavski dnevnik!
„NAŠA MOČ“, strokovni glasnik!

Vsak zaveden krščanski socialc je član I. delavskega kons. društva v Ljubljani.

Proletarci, zavedajte se, da tiči moč kapitalizma v gospodarstvu. Če hočemo biti močni, podpirajmo svoje lastne gospodar. organizacije!

**Vse svoje potrebščine kupujte samo v konsumnih prodajalnah;
:: pridobivajte nove člane in jih prigrasujte v prodajalnah! ::**

Vsak krščanski proletarec greši nad samim seboj in nad delavnim ljudstvom, če kupuje drugje in podpira kapitaliste.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge članov in jih obrestuje po 4¹/₂ %